

Ciudadà Canalda

Isidre Grau

Editorial Trípole

TRÍPODE

Títol original: *Cintada Canalda*

Primera edició: març de 2023

© Isidre Grau

© D'aquesta edició: Edicions Tríode, SL

Carrer Aribau, 114, entl.4a Barcelona, 08036

www.tripode.cat

Instagram: www.instagram.com/editorialtripode/

Facebook: www.facebook.com/TripodeEditorial/

Twitter: www.twitter.com/Ed_Tripode

Disseny i maquetació: Elma Presas

Correcció: Helena Batlle

Impressió: DC Plus. Sant Andreu de la Barca

Imprès a Catalunya

ISBN: 978-84-125865-6-5

Dipòsit legal: B 3855-2023

Tots els drets reservats. Si voleu fotocopiar legalment parts d'aquest llibre, us podeu dirigir a CEDRO (cedrocat@cedro.org o 932720445)

*A Josefina Segú Giner,
tota una vida.*

Els que comprenen alguna cosa en totes les seves profunditats,
rarament li romanen fidels per sempre, ja que han traït aquestes
profunditats a la claror del dia: i el que hi ha en les profunditats
no sol ser agradable de veure.

Friedrich Nietzsche (*Humà, massa humà*)

L'art no és una diversió solitària. És un mitjà per emocionar al
major nombre de persones, oferint-les una imatge privilegiada de
dolors i alegries comunes. L'art obliga, doncs, l'artista a no aïllar-se;
el sotmet a la veritat, a la més humil i més universal.

Albert Camus

No és a cops de martell sinó per la dansa de l'aigua
que es tornen perfectes els palets de riera.

Rabindranath Tagore

Vuit anys. Vuit anys fa que em guardo aquesta història. Veus, apunts, documents. Tot ben desat en un arxiu, mentre que els pensaments no han parat de tornar-hi sovint. Va, deixa-ho anar d'una vegada, treu-t'ho de dins. I tot seguit la rèplica, deixa-ho córrer, no tens dret a remenar-ho.

Mentrestant, el temps va passant al marge de les voluntats personals, grans o petites. Tot queda escombrat, com si res no hagués estat prou important per persistir. Per ser explicat d'una forma concreta; una de les tantes possibles, si cal ser realistes. D'això, alguns en diuen convertir-ho en carn d'història.

Vuit anys i, si repasso el panorama actual, ja no hi ha res ni ningú al mateix lloc que abans. Tanta immobilitat i, de sobte, hi ha cops de vent que arrosseguen les pedres més imprevisibles. Fins i tot jo m'he mogut.

Res no és igual, però jo continuo veient aquell home dalt la tribuna, amb la visió en contrapicat.

Havia arribat a fer com si me n'oblidés, però ara hi ha algú que vol saber. Ho vol saber tot, diu. Com si jo ho sabés tot. Com si algú ho pogués saber tot d'un altre. Molta innocència.

Insisteixo i l'home de la tribuna s'adona que me l'estic mirant. Insinua un somriure incrèdul.

El cas és que ja no m'obessiona no saber-ho tot —o així intento repetir-m'ho— i la veritat és que ja tinc ganes d'explicar, d'explicar-me, el que vaig aconseguir saber aleshores. Malgrat tantes ombres, crec que em vaig guanyar a pols el que vaig aprendre. És la meva visió i me'n faig responsable. Ara sí. Al capdavant el temps corre per a tothom i jo ja soc una altra versió de mi mateix.

Almenys és el que ara sento.

I

ENTRAR EN EL JOC

Encara em pregunto per què aleshores, el 2010, i en aquell precís moment, vaig acceptar l'encàrrec. Escriure biografies mai havia estat el meu fort i dir que sí va ser una temeritat. Ja feia molts anys, massa, que vivia de la notícia diària, d'allò que salta o està a punt de saltar, d'allò que durant la setmana farà parlar la gent. Com més enrenou, millor, si volem publicitat. Una inèrcia que em tenia concentrat a seguir el pols de Montcerdà. Tota la vida que no me n'havia apartat, d'un mitjà a l'altre, tocant totes les tecles —fins a trobar-hi un punt de grandesa—, per acabar absorbit per la direcció de l'*MC Actual*, el setmanari de distribució gratuïta, un bon lloc per esperar la jubilació, creia tothom. Una cadena d'abast comarcal, una redacció estable, un ambient exemplar —que alguns atribuïen al meu caràcter conciliador, i d'altres a una hàbil manera de delegar—, una economia sanejada i un dia a dia que funcionava sol.

Tan pocs problemes com perquè algú pensés que em sobrevien hores i s'atrevisís a recomanar els meus serveis al senyor Víctor Canalda... Quan la Rita Blasi em va dir aquell cognom vaig fer cara estranya, però és clar que me'n recordava. Canalda, Canalda... I tant, però ja l'havia enterrat sota gruixos de pols diària i unes quantes defenses. Sort que la Rita era, i encara és, de les que no li cal oblidar res i em va advertir que aquella família continuava sent una part activa del poble, malgrat que a l'ombra i a molta més distància que abans.

Me'n recordo com si fos ara i, a més, ho tinc ben apuntat. Era el 7 d'abril del 2010, el dimecres després de Pasqua, quan ella em va avisar d'una trucada de Finques Fontelles. Era la noia que la solia trucar per qüestions de publicitat, però aquell matí preguntava per mi —pel senyor Eloi Boada, el director, va precisar—, de part del senyor Víctor Canalda. I jo vaig fer com si baixés de la lluna, tal com m'havia acostumat en aquella llarga temporada de subsistir a mig gas, com si visqués de renda.

Ho vaig enllestir ràpid. Era una veu melosa, eficient, i no més volia convocar-me a una trobada amb el senyor Canalda a les oficines de les Finques. Davant la meua perplexitat, es devia sentir obligada a matisar: «No és per res nostre, crec que es tracta d'un assumpte personal». Vaig fer com si m'ho rumiés —per què no venia ell a veure'm a la redacció?—, però tot eren càbales inútils. Hi havia un no sé què d'intrigant i em vaig comprometre a presentar-m'hi el divendres a les sis de la tarda.

Encara em devia notar als núvols, perquè la Rita de les mil antenes obertes es va brindar a posar-me al corrent. A part de

ser els històrics constructors dels barris de Fontelles, Saurat i Bonafont, als remots anys seixanta, els Canalda s'havien expandit tant a nivell nacional com internacional i encara que el Grup modern feia anys que tenia la seu a Barcelona, mantenia les oficines de la immobiliària local amb una certa envergadura. «Ens passen anunci setmanal a pàgina sencera», em va subratllar ella, com si jo no ho sabés, i davant la meva impassibilitat, va afegir: «Encara que no es facin veure pel poble, es veu que continuen vivint a la torrassa del Turó Verd».

No era que em calguessin tants detalls. Mentre ella s'estenia, el nom de Canalda fermentava dintre meu. Una petita pluja de records que es desperten de cop. Imatges concises, d'altres més boirosses; algunes massa agredolces. Com de pel·lícula antiga. Tan sols que no me'n venia cap directament relacionada amb el tal Víctor.

Aquell divendres els aparadors de Finques Fontelles em van produir una bona impressió. Feia molt temps que no hi passava per davant i no tenien res a veure amb els d'èpoques anteriors. Als baixos d'un bloc de pisos convencional, ara la immobiliària tenia vistes a tres carrers, amb les vidrieres de dalt a baix. Pantalles de disseny, prou separades per no enfarfegar, mostraven una oferta molt atractiva tant de pisos i torres locals com d'apartaments i xalets a la costa. Una elegància que convidava a entrar-hi.

No em vaig haver d'esperar ni un minut. La senyora de la recepció, sense perdre el somriure, em va acompanyar al

primer despatx a la dreta del llarg passadís, on ja m'esperava qui m'havia convocat.

No era pas el seu propi despatx —a la targeta que després em facilitaria, només hi constava la seu de Diagonal—, però era el que li cedia el director de les Finques quan li calia despatxar assumptes a Montcerdà. Aquesta provisionalitat devia facilitar que l'home s'aixequés de la cadira com disparat per una molla i se m'acostés per saludar-me amb una mà dreta que m'apuntava des de lluny. Confirmat, no el coneixia de res, però ell es comportava com si recuperés un vell amic, i no vaig voler quedar malament, ni posar-lo en evidència. Era indiscutible que ell duria la iniciativa en tot i per a mi no deixava de ser una posició còmoda.

Com podria descriure aquella primera impressió, encara tan viva? Era la seva simpatia de manual? O que respirava la convicció de ser perfecte? Amb el temps comprovaria que era tot això i més. De moment, no trigaria a saber per la Rita que només tenia quaranta-set anys —tretze menys que jo—, malgrat que n'hi hauria fet ben bé cinquanta, tan segur d'ell mateix i de la posada en escena. Vestia impecable —americana i pantaló color bordeus, amb una lleugera espiga; camisa malva i corbata granada de pell estreta— i se li endevinava una constitució prima i fibrada, potser a base de moltes hores de tennis. Aquella mirada penetrant, tan cordial com enèrgica, em resultava familiar sense saber d'on la treia.

—Senyoor Boaaada, encantat de tenir-lo amb nosaltres. Molt amable de la seva part.

Aquell èmfasi exagerat, a càmera lenta, li devia servir per acabar-me de radiografiar. Quan va completar la meua fitxa, em va fer seure en unes butaques baixes, color taronja cremada, amb unes demostracions de confiança que em costaven d'assimilar.

—Vostè es preguntarà per què l'he citat i no es preocupi que tot seguit l'hi explico, per descomptat. Abans, sàpiga que tinc unes referències immillorables sobre la seva competència professional, les seves sòlides vinculacions amb Montcerdà i la seva... diguem-ne formalitat.

Ni molestar-se a dir-me d'on li venien tan bons informes. Però amb un somriure prudent, li vaig aplanar el terreny perquè s'estalviés els excessos de protocol.

—Tenint en compte els seus antecedents, no dubto que coneix el paper que el meu pare, el senyor Romà Canalda, ha jugat en l'expansió d'aquest poble que avui ja és una ciutat de les que compten al conjunt del país...

Romà Canalda. Ciutadà Canalda... Més i més veus que em corrien per dins. Que parlés, ja m'impacientava.

—Com també deu saber que, gràcies a ell, avui el Grup Canalda és un referent internacional en el sector de la construcció...

El meu posat de tèbia ignorància no el devia satisfer prou i va procurar ser més explícit.

—Probablement, també deu tenir notícia de l'accident que ara fa tres anys el va deixar paraplègic i en una situació... diguem-ne personalment delicada.

Era cert. Havíem publicat la notícia a l'*MC Actual* amb una curiositat morbosa per la meua banda. Però aviat s'havia fos la novetat i aquell antic personatge se m'havia tornat a esmunyir del pensament.

—La veritat és que va ser un trauma difícil de superar per a algú tan actiu com ell, de cop depenent d'una cadira de rodes. Per aquest motiu, i com a reconeixement a la seva llarga labor, ara que acaba de complir els setanta anys, els fills..., bé, tota la família, hem decidit regalar-li una biografia. Creiem que una vida tan intensa, tan productiva, és un model a seguir i convé deixar-ne testimoni... Em segueix?

Aquell interrogant llançat com un dard em denunciava la fredor. Havia decidit mantenir-me a l'expectativa, sense apassionar-me pel que em deia, però era segur que me l' escoltava. Tan sols que em veia a venir la conclusió i hauria preferit que no hi arribés. Com impedir que digués clarament que jo era la persona escollida per aixecar acta de la vida i miracles d'aquell peix gros de Montcerdà? Què tenia jo a veure amb la seva brillant trajectòria?

—Sí, sí, és clar. Però...

—Ens consta el seu rigor, el seu gust per la feina ben feta, i per això la nostra família vol confiar-li la redacció del llibre. No cal dir que ens té a completa disposició per a tot el que li convingui i, pel que fa als honoraris, només cal que em faci arribar un pressupost i una proposta d'avançament, que no dubto que seran raonables.

Un nus a la gola que va baixant fins a encallar-se a la boca de l'estómac.

—Li agraeixo molt la confiança que em demostra, però no estic segur de poder acceptar... M'ho he d'estudiar bé. Tinc les meves responsabilitats a la revista, he de valorar si són compatibles amb aquesta dedicació i...

—Ah, per això no es preocupi, serem molt flexibles i acceptarem el termini que ens marqui. Em consta que serà perfectament compatible amb la seva feina diària i, a més, tinc entès que en aquests moments li pot convenir una certa distracció...

Caram, el paio, sí que en sabia, de mi! Aquell dring, tan afaible com maliciós, amb què va pronunciar *en aquests moments* em va deixar gelat. Quina manera tan diplomàtica de fer-me saber que estava al cas de la meva viudetat i de les espines del dol. Encara resultaria que em feia una obra de caritat.

No va fer cas del meu silenci, el devia interpretar com un signe d'agraïment. O d'una discreció que m'afegia mèrits. En canvi, es va esforçar a presentar-me la proposta com una tasca molt agraïda, amb uns continguts privilegiats, a to amb la importància del seu pare. A sobre, em deia que l'interessat estava advertit del meu perfil i que ja m'esperava. Tanmateix, va ser prou franc per reconèixer que, de bon principi, l'home havia quedat molt sobtat per un obsequi que podia tenir força d'impertinent. De fet, li havia costat d'assimilar-lo, però ja no en tenia dubtes, va assegurar. Fins i tot se'l prenia amb una certa il·lusió, com una oportunitat excepcional de fer balanç.

—Sí que l'adverteixo d'entrada que el meu pare no és de caràcter fàcil, ni està passant pel seu millor moment. Ja s'ho pot imaginar, l'accident, les seqüeles... Però comptem amb el seu

reconegut tacte. Amb tot, si es troba amb alguna dificultat, només m'ho ha de dir...

I com si rigués d'un acudit propi, va sospirar fort.

—Mai no se sap per on li poden sortir els excessos de temperament... Amb ell sempre hi ha un punt d'imprevisible... M'entén, oi?

És clar que l'entenia. Era ell, tan sobrat, que no feia cas de les meves reserves. Però no se m'acudia com portar-lo a la meva banda. De fet, ja ens ho havíem dit tot, jo li trucaria per informar-lo de la meva decisió, malgrat que era un assumpte que el senyor ja donava per resolt.

Sort que de cop li van venir totes les urgències. M'anava a acompanyar fins a la porta, quan una trucada al mòbil el va fer desdir-se'n. Molt millor. Entre nosaltres hi havia una distància que no trobaria la manera d'escurçar.

I de sobte, em vaig trobar amb el que no m'esperava.

Havia sortit del despatx, al meu aire, amb l'estrany regust de la conversa. Vaig girar el pom a poc a poc per no fer soroll i, quan ja era fora, una ombra al final del passadís em va cridar l'atenció. Va ser cosa d'un lleu moviment, una fesomia dura.

Només era una porta que s'havia badat prou perquè algú m'estigués observant des del darrere. Un home assegut, sí, en una cadira de rodes, que treia el cap pel pam d'obertura. Una imatge molt escapçada, però un esguard sencer, penetrant. Una mirada que em va fer retrocedir molts anys de sobte. Vota

Ciudadà Canalda, deien els cartells sota uns ulls igual de magnètics, tan sols trenta anys més joves.

Ves per on, en Romà Canalda havia volgut valorar en persona la imatge del periodista que li volien endossar els fills; l'intrús a qui hauria de dictar les seves memòries. Aquells ulls, amb setanta anys al damunt i mig cos inútil, em van repassar ben repassat i jo ja no me'n vaig saber desempallegar.

Puc dubtar-ne, però encara avui sospito que va ser l'impacte d'aquella mirada —cansada, activa, vibrant, reptadora, tot alhora— el que després em va fer dir que sí, mentre que la veu interior, tossuda, em continuava dient que no, no t'hi emboliquis, amb aquesta gent.

Aquell dia ja va guanyar ell, mentre jo reculava, atordit.

De tornada a la redacció, la Rita s'havia quedat sola al despatx per netejar la taula d'endarreriments, deia. Molt em temo que ho va fer per la impaciència d'aclarir com m'havia anat la reunió sorpresa. Encara no feia mig any de la mort de la meva dona —als dos mesos de descobrir-li un tumor cerebral— i era com si la secretària, i amiga eterna, s'adjudiqués la meva tutela, aprofitant que jo tenia la filla, l'única filla, fent la seva vida en una multinacional farmacèutica de Dublín. El seu era un estat de vigilància que havia encomanat a tota la redacció, fins al punt de fer-me sentir en una crònica convalescència. Que s'ho prengué tan a pit tenia la seva explicació: ella i jo no ens havíem perdut de vista des del temps de la Revi —aquella *Revista de Montcerdà*, ja mítica, que havia fet tant soroll durant

els anys setanta—, i jo li havia de tolerar els seus afanys protectors. Però darrerament m'ofegava, em feia sentir reclòs en una bombolla obligada. Reconfortant a estones, és clar.

Quan li vaig resumir la trobada amb en Canalda júnior, ella no es va privar de riure.

—I encara no t'olores d'on li venen aquestes extraordinàries referències?

Aquesta no me l'esperava. Què m'estava insinuant?

—Home, aquí tots sabem que el nostre amo és íntim amic d'aquest figura que tant t'ha impressionat. Els de la central m'asseguren que estan en línia directa.

—Ostres, sembla que m'agradi viure als núvols!

M'estava dient que en Santiago Alemany, el propietari del grup Actual, era carn i unglà amb aquell estirat? De fet, no tenia res d'estrany, perquè molt abans d'invertir en el camp de la comunicació, l'Alemany ja era un pes pesant en el sector immobiliari, al capdavant d'Aldasa Promocions. Res a dir. Però que aquell home, afortunadament invisible en el nostre dia a dia, formés part d'una conxorxa benèfica, superava totes les meves imaginacions. Potser sí que jo passava per hores baixes, però que el *boss* s'animés a buscar-me una ocupació extra em descol·locava.

—Va, no t'ho prenguis tan a la tremenda. Vol dir que ell et considera i no li fa res de compartir-te una temporadeta amb gent de la seva confiança.

La Rita era positiva de mena i jo no tenia motius per amargar-li el dia. Tot m'empenyia a acceptar l'encàrrec, començant per uns ulls torbadors rere una porta.

L'agenda no falla. Va ser el dijous 15 d'abril quan vaig entrar a La Peguera. De fet, no era pas la primera vegada. La tercera, si no m'equivoco. Però ja tindrè altres ocasions de referir-me a les anteriors, quan jo m'hi havia ficat gairebé com un intrús i en Romà Canalda vivia els seus millors moments.

Admeto que més de trenta anys de no saber-ne res m'havien estalviat de seguir-li la pista. Al cap i a la fi, era algú que després de figurar entre els notables havia desaparegut de l'actualitat, almenys de la local; encara que fos per apuntar molt més amunt i llavors ja no érem pas els periodistes de Montcerdà els que ens ocupàvem de seguir-lo.

Tanmateix, topar de nou amb aquella mirada inquisidora m'havia remogut no sé quins pòsits i durant el cap de setmana, malgrat l'al·lèrgia que m'inspirava el seu fill, no vaig parar de rumiar-me la proposta. Fins que em vaig dir prou de menjar-me la closca. L'acceptaria, diria que sí, per les simples ganes de saber més d'aquell individu que ja no era el d'abans, ni molt menys. Ara penso que potser sempre m'han atret les mutacions desconcertants.

No volia semblar pas que m'inquietés gaire el tema, però, mentre fèiem un cafè al meu despatx, li vaig preguntar a la Rita què més en sabia, dels Canalda, ella que estava al cas de tot. Li va venir de gust esplaiar-se, començant per recordar-me que la primera dona —aquella Laura Juncosa que a mi em semblava de pel·lícula— havia desaparegut de l'escena quan l'any 81 va saltar l'escàndol: el constructor Canalda estrenaria la llei del divorci per casar-se amb la seva relacions públiques,

amb qui acabava de tenir una filla. No obstant, els que conduïen l'actual Grup Canalda eren els tres fills del primer matrimoni, amb el primogènit Víctor com a director executiu i els altres dos germans a càrrec de les empreses a l'estranger, concretament a Bèlgica i als Estats Units. D'aquesta internacionalització, a Montcerdà no se'n parlava gaire, i la presència del Grup quedava reduïda a les Finques Fontelles, més com una deferència cap als orígens que per ser una activitat estratègica.

De l'accident que feia tres anys havia estat notícia, la Rita no en recordava gran cosa més que el que havíem publicat a la revista. Havia estat un derrapada en una carretereta de l'Alt Berguedà, conduint tot sol, fins que s'havia estavellat contra un arbre. El resultat, la paraplegia que el condemnava a la cadira de rodes. Després, no havia donat més motius per aparèixer als papers.

—Si el fill et demana que en preparis la biografia, vol dir que l'home encara deu tenir el cap clar... Anima aquesta cara, home, que ja m'agradaria a mi treure el nas en aquella casa!

Sense proposar-s'ho, la Rita m'acabava de tocar un altre punt sensible: la curiositat d'entrar allà dalt amb tanta facilitat.

No tenia cap més pista del que em trobaria a La Peguera, quan hi vaig aparcar al davant el matí del 15. La torre continuava sent un baluard solitari adherit als pins que coronaven el Turó Verd i jo encara recordava la polèmica de quan l'havien començat a edificar el 1969 i els veïns del barri de la Sauleda, tan encongits al peu de la muntanyeta, ho van considerar una profanació.